

Občianske noviny

HLAS

Trenčianske Stankovce

03/2018

hlas.stankovce@gmail.com

Tankové dni

Tankové dni Laugaricio 2018 budú písať tento rok už svoje šieste pokračovanie. Je to najväčšia „military show“ na Slovensku a jedna z najväčších v Európe, aj za účasti Ozbrojených síl SR a Armády ČR, ktorá sa opäť koná na území našej obce.

Ťažký terén v blízkosti rieky Váh, pri obci Trenčianske Stankovce, ponúka nielen prezentáciu ozbrojených síl Slovenskej republiky, ale aj statické i dynamické ukážky techniky. V uplynulých piatich rokoch sa Tankové dni pevne usadili v kalendári podujatí nášho regiónu. Počas svojej existencie presiahli hranice Slovenska, o čom svedčí aj medzinárodná účasť. Či už medzi účastníkmi, ktorí prichádzajú z Českej republiky, Poľska, Rakúska, Maďarska, Veľkej Británie a ďalších krajín, ale aj medzi návštevníkmi.

Prehliadka historickej vojenskej techniky počas predchádzajúcich ročníkov pripomenula nielen schopnosti, možnosti a spôsoby vojnovnej taktiky a stratégie, ale sa aj stala živým odkazom na obdobie rokov 1939 až 1945 v Európe či vo svete.

V tomto roku sa uskutoční už 6. ročník Tankových dní Laugaricio, v termíne **27.6. až 1.7.2018**. Pre návštevníkov podujatia sú určené 2 dni. **29. 6. 2018**, v čase od 12:00 – do 17:00 je možná statická prehliadka vystavenej techniky a dobových táborov. **30. 6. 2018**, v čase od 10:00 – do 17:00 je celodenný program pre diváka.

Organizátori odporúčajú skorší príchod a zobrať si so sebou upchávky do uší. V programe nebude chýbať rekonštrukcia bitiek, statické a dynamické ukážky, letecké súboje, niekoľko tankových premiér, dobové tábory od rímskych čias až po súčasnosť, výstava, burza. Bude zabezpečený kompletný servis pre návštevníkov - samotný príjazd, parkovanie, možnosť občerstvenia, sociálnych zariadení a ďalších doplnkových služieb. Aj počas tohto ročníka budú večerné zábavy spríjemnené živou hudbou. Vstupenky je možné zakúpiť v predpredaji alebo na podujatí.

Štefan Šmatlák

Sen o letných prázdninách

Ležím na lúke, pozerám na belaso modrú oblohu, na ktorej len márne hľadám mráčik, vdychujem omamnú vôňu lúčnych kvetov a v tej chvíli obklopená krásami prírody pomaly zatvorím oči a začínam snívať o prázdninách a dňoch pred nimi, ktoré som prežila ako školopovinné dieťa...

Je začiatok júna, všetko je v rozkvet, na tvári mám ten povestný detský bezstarostný úsmev, jahody sa mi ponúkajú v celej ich kráse v rodičovskej záhrade... Nie, neobídeme ich, odtrhnem si zopár a už sa aj teším, že čoskoro položí mama na stôl výborný jahodový koláč, ako každý rok o tomto čase.

V škole prežívam posledné náročné dni, aby som sa na konci mesiaca mohla pýšiť čo najlepším známkovým hodnotením. Každé poobedie sa idem s kamarátkami pobicykovať na ulicu a zahrat si s deťmi bez rozdielu veku vybíjanú len tak, v teplákoch a starom tričku.

A keď sa posledný júnový deň slávnostne oblečená posadím poslednýkrát do školskej lavice a prevezmem vysvedčenie, keď na to vzápätí začujem silný zvuk zvončeka, ktorý zvoní ostošešť, tento školský rok poslednýkrát, v tej chvíli viem, že sa pre mňa začínajú dva mesiace voľna...

Takmer od radosti vykriknem: „HURÁ, PRÁZDNINY!“

To boli také letné dni, keď som ráno nemusela vstávať, keď som bola u tej najlepšej babky na celom svete, stavali sme bunker, našli sme si nových kamarátov, chodili sme na výlety za pár korún, kupovali točenú zmrzlinu u „Brigitky“,

rodičia si kvôli mne vzali dovolenku, aby sme mohli byť spolu, večer bola neskoro večierka, obloha bola plná hviezd, to bol raj pre každú detskú dušu.

Nenamietala som, ak som aj bola občas požiadaná, aby som pomohla rodičom v záhrade alebo pri drobných domácich prácach. Rada som pomohla. Veď som vedela, že odmena v podobe pekného výletu pri jazere alebo v horách ma neminie.

Bola som si istá, že rodičia urobia všetko tak, aby som prežila tie najkrajšie prázdniny v roku.

A v tom sa prebúdzam... Na vine je stebelko trávy, ktoré ma nedbalo poštekľilo po nose.

Škoda, že to bol pre mňa iba sen. Už som dospelá..... Ale spomienky zostávajú.

Kamaráti, želim vám pekné prežitie nadchádzajúcich letných prázdnin, tie najkrajšie zážitky, ktoré sa nedajú kúpiť v nákupnom centre ani inak zaplatiť. Poďakujte vašim rodičom za starostlivosť počas roka, dávajte na seba pozor a vysoko, vysoko na klinec, až tam, kde nedochádzate, zaveste školské tašky do septembra, aby si tam oddýchli aj ony.

Mesiac jún prináša zvesť o blížiacich sa letných prázdninách.

Veronika Kováčiková

Ako vidíš rozvoj obce

Slovo poslancov

Ako vidíš rozvoj obce na najbližších desať rokov, akým smerom by sa mala uberať a čo by si Ty mohol/mohla pre to urobiť?

Simona Mastelová:

„Tento rok náš čakajú komunálne voľby a podľa mňa je potrebné, aby nové obecné zastupiteľstvo kontinuálne nadviazalo na to predošlé a pokračovalo v rozbehnutých akciách a projektoch. Niekoľko rokov je „na stole“ požiadavka na vytvorenie pozemkov na výstavbu rodinných domov, preto vidím rozvoj predovšetkým v tomto smere či už v horizonte dvoch, piatich alebo desiatich rokov. S výstavbou celkovo je spojená potreba zvýšenia dostupnosti služieb, napr. rozšírením materskej školy, zabezpečením dostupnosti zdravotnej starostlivosti v obci (v spolupráci s VÚC), podporou spolkov a združení a pod. Je veľa možností, čo môže každý z nás pre obec spraviť či už vo forme angažovania sa vo verejnom živote, zastupovania občanov v zastupiteľstve, pomoci pri akciách, alebo vo forme kladení kritických a oprávnených otázok a pripomienok. Základom je však zaujímať sa o verejné dianie a chod našej obce.“

Martin Poruban:

„Obec Trenčianske Stankovce v roku 2028 musí byť moderné, progresívne miesto na život a musí prinášať príležitosti na bývanie, zábavu a vyžitie občanov. Obec bude prvá, ktorá ukáže ľuďom, že sa stará o ich potreby, o ich žiadosti a starosti. Obec o desať rokov bude miesto, kam sa ľudia budú radi vracáť z práce, kde budú mať príležitosť kúpiť stavebný pozemok, nájsť si doktora, umiestniť dieťa v škôlke a vybaviť potrebné veci z pohodlia domova alebo práce. Občania sa budú môcť prejsť cez park, zahrať sa deťmi, ísť do prírody na prechádzku alebo piknik, ísť za športom, prejsť sa po náučnom chodníku, ísť na „cyklotúru“ alebo

navštíviť rodinu na druhom konci dediny po zrekonštruovaných cestách a chodníkoch. Trenčianske Stankovce o desať rokov môžu byť obec, kde sa opláti žiť. Miesto, ktoré budú občania odporúčať pre život kamarátom a známym.“

Eva Beňovičová:

„Každodenný život v obci prináša každodenné radosti i povinnosti. S tým súvisí neustála údržba majetku, na ktorý je naša obec bohatá. Ale vývoj ide stále dopredu, a my, aby sme nezaostali, musíme tak myslieť i robiť. 10 rokov je dlhá doba, ale zo skúseností viem, že mnohé projekty sa nestihnú ani za takéto obdobie. Závisí to v prvom rade od finančnej sily obce a jej nevyhnutných potrieb.“

Budem rada, ak v nasledujúcich rokoch predstavíme do skutočnosti myšlienku výstavby penziónu pre starších, rozšírime služby v starostlivosti, ktoré sú pre nich tak potrebné, a ktoré si zaslúžia. Dobré vieme, že každý z nás je občas odkázaný na službu a pomoc iných. Na to tu máme obecný podnik služieb. Rozširovaním a postupným skvalitňovaním činnosti prispejeme tak ku spokojnosti občanov.

Budovať zelené plochy pre deti i relax, vytvárať podmienky na bývanie. Na zahodenie nie je ani myšlienka vyžitia bagrovísk a výstavba prírodného kúpaliska.

Ku skvalitneniu života môžeme prispieť i zabezpečením bytov pre lekárov, učiteľov, či iné prepotrebné osoby a osobnosti nášho každodenného života.

Treba odstrániť nevšímavosť ľudí k ochrane životného prostredia, k pôde, celkovo k nášmu okoliu. A to je beh na dlhú trať. Nie všetko sa odvíja len od materiálna, duchovná stránka života je neoddeliteľnou súčasťou nášho bytia.

Aby sme zostali dedinou, v ktorej chceme žiť, snažme si zachovať jej rás i charakter, ochraňujme tak dedičstvo našich predkov.

A čo preto možno urobiť? Zapájať sa do diania obce, aktívne spolupracovať pri tvorbe rozpočtu a investičných zámeroch, nebyť ľahostajný ku svojmu okoliu.“

Jaroslav Križan:

„Dokončiť rekonštrukciu Spoločenského domu, urobiť prístavbu Požiarnej zbrojnice, zlepšiť občiansku vybavenosť (lekár, škôlka, športoviská), dokončiť rekonštrukciu miestnych komunikácií, pripraviť stavebné pozemky na výstavbu rodinných domov, cyklotrasu cez našu obec spojenú s prehliadkou zaujímavých častí obce, kúpalisko.“

Chcem spolupracovať pri riešení problémov spojených s realizáciou všetkých dobrých projektov, ktoré sa budú realizovať v našej obci.“

spracovali členovia Redakčnej rady

Vymedzenie parciel v chotári

Poslanci na jednom zo zasadnutí Obecného zastupiteľstva rokovali v rámci navrhovaných zmien a doplnkov k Územnému plánu obce aj o vymedzení niektorých častí parciel ako území, na ktorom je alebo má byť umiestnená verejno-prospešná stavba. V tomto prípade nechcem písať o nových či navrhovaných stavbách, ale o miestach, ktoré majú pre nás všetkých historický význam, a mali by ostať v pamäti spoluobčanov na stálo.

Treba tomu rozumieť tak, že máme v našom katastri stavby, či pamätné miesta, sčasti aj pamiatky, ktoré ležia na parcelách neoznačených v územnom pláne ako územie pod určitou ochranou. Prípadne budú vyčlenené z ostatných zón územného plánu, ktorý už nejaký charakter majú. Obec bude mať tak v budúcnosti možnosť prehodnotiť získanie prostriedkov na ich ochranu a záchranu v rámci rôznych projektov.

Takto poslanci doporučili vymedziť územie okolo pamätného miesta po kuruckých vojnách pri križi v Rozvadzoch, územie okolo Rákociho studne v Malých Stankovciach, rovnako okolo, dnes už zručeniny studne v Priehone v k.ú. Rozvadze. Podľa môjho názoru by sme takto mali ochrániť a vymedziť územia aj pod pozostatkami historickej lesnej železničky v území katastra Sedličnej, okolo kaplnky v Háji, k.ú. Malé Stankovce či možno ďalších častí obce, ktoré si zaslúžia našu pozornosť a ochranu.

Info

Dušan Pevný

Dobrodružná cesta - I/9

Páli nás

Ako inak nazvať dennodennú premávku po ceste, ktorá sa vinie okolo našej obce v smere od Drietomy na Zvolen. Hovorím o legendárnej „panelke“, na ktorej občas ešte vidno dátum odliatia jednotlivých betónových platní z rokov rano-šesťdesiatych minulého storočia.

Utrpenie, ktoré si denne užívame cestou do práce, školy či za inými povinnosťami, je veľké. A nielen na duši vystresovanej nebezpečnými situáciami v jednotlivých križovatkách, ale aj na našom majetku, autách, motocykloch či iných prepravných objektoch.

Tak „dolátanú“, „zaľacovanú“ a „ubolenú“ cestu asi nikde inde na Slovensku nevidieť. Čo to už stálo peňazí a materiálu na opravách. Popísalo sa o tom už veľa. Tá hanba! Ved' okrem toho, že sme ju premenovali z I/50 na I/9, sa pre ňu a jej technický stav v podstate neurobilo nič.

To je pri tom medzinárodnou cestou so zvláštnymi pravidlami pre prepravu nadrozmerých nákladov. Je hlavným ťahom a tepnou nášho kraja v spojnici na stredné Slovensko.

Ako hovoria Francúzi „*mon dieu*“ zalamujúc rukami, môžeme sa fakt iba hanbiť za jej stav.

Zjavne sa však nehanbia kompetentní. Tí toho už nahovorili veľa. No skutok žiaden. Posledná tlačová správa TSK k tejto vozovke bola zo 16. februára 2018, kde na pracovnom stretnutí župana Jaroslava Bašku s ministrom výstavby a dopravy Ľepšom Eršekom bolo povedané ku rekonštrukcii „*vybraných*“ ciest I. triedy toto: „*Rovnakú váhu obaja funkcionári pripísali aj dlho očakávanej rekonštrukcii tzv. panelovej cesty medzi obcou Chocholná a Mníchovou Lehotou, ktorej odhadovaný začiatok je smerovaný na rok 2019.*“

O chvíľu sa končí volebné obdobie v obciach. Naštartovali sme sa s našim starostom i s ďalšími starostami susedných obcí okolo „*panelky*“

na začiatku volebného obdobia, že sa pokúsime veci pohnúť ďalej. Boli sme na rokovaní v SSC, u projektantov, na TSK. Tlačili sme na vyriešenie uzlu pre križovanie ciest chodcami pri našej obci i vyriešenia samotnej križovatky pri Turnej. Riešili sa majetkové spory okolo cesty. Stanoviská kompetentných orgánov. Tlačili cez veľkých zamestnávateľov a „*lobistov*“. Rekonštrukcia cesty je v štádiu projektov pre stavebné povolenie. Investorm je SSC, teda štát. No niet posledného kroku. Toho, kto by zavelil – tu sú na to peniaze a začíname vtedy!

Chcete sa spýtať kompetentných? Vyhnú sa otázkam. Zahovoria všetkým možným. Prípadne vám dajú odpoveď, aby ju dali, potom ju poopravia v ďalšom kroku.

Potom s údivom čítam tlačové správy k témam dopravy v kraji. Dočítam sa minimálne v šiestich od februára o cyklocestách v regióne... Nič proti nim a ani cyklistom. Aj oni si zaslúžia bezpečnú cestu a udržiavané trasy. Ale čo potom my ostatní, školopovinní, zamestnaní, podnikajúci a prepravujúci?

Napadá ma ešte jedno riešenie. V posledných týždňoch cestujem často na Horehronie. Cesta za Breznom bola možno ešte v horšom stave ako okolo nás. Starostovia obcí sa vzopreli moci a pohrozili, že zablokujú cestu občianskym odporom... Dnes tam je cesta upravená, opravená, nové koberce, vymenili podlažia, kde boli poškodené, urobili drobné obchvaty, narovnali zákruty... Je tam cesta, že im ju môžeme iba závidieť.

To s tým odporom mi bolo síce povedané z druhej ruky, ale možno čosi na tom bude. Možno by fakt stálo za to pohroziť petičnou akciou ľudí, občanov obcí okolo „*panelky*“, zamestnávateľov v obciach pri nej. Snáď by sa kompetentní zobudili. Inak budeme len čakať...

Dušan Pevný

Máje kedysi a dnes

Tradície

Kedysi prípravami na stavenie mája žila celá dedina. Mládenci debatovali, ktorá dievka si takúto poctu zaslúži nakoniec sa museli rozhodnúť, koľko tých májov vôbec bude. Potom nasledovali obchodné rokovanie s gazdami, ktorí to budú ochotní aj zaplatiť. Nakoniec sa vybrali do hôr a stromy – máje, sekerou a pílkou „*pustili dole*“.

Dovoz májov sa zabezpečoval zväčša konštruktívnym spôsobom a celá akcia stavenia májov bola pod neustálym dohľadom ostatných obyvateľov obce. Mládenci si nemohli vyrobiť nijakú hanbu, lebo by ich všetci ohovárali po celý rok. Dievky si túto robotu mládencov tak isto veľmi vážili a zabezpečovali všetko tak, aby boli mládenci spokojní.

A ako to je dnes? Členovia FS Rozvadzan sa pokúsili o oprášenie tejto tradície stavenia mája tradičným spôsobom, a tak sa pustili do roboty. Ako to teda prebiehalo? Nebolo to až tak náročné, aké boli sprvu obavy. Bolo len treba

vyhľadať vhodný strom v horách, zabezpečiť súhlas od Urbárskeho spoločenstva, požičať traktor na jeho dovoz, dovezieť a očistiť ho, obehnúť dedinu a požiadať niekoho o pekný „*stromček-vršák*“, vykopať jamu, pripraviť a ozdobiť máj, zohnať potrebný „*vercajch*“ (kozičky, rebríky, hasičské háky, laná...) na stavenie a nakoniec ho len postaviť.

A keďže všetko dopadlo dobre, a tak, ako malo byť, zostal čas aj na dobrú pesničku a príjemný májový večer s peknou atmosférou pod novým májom. Toto všetko sa podarilo len preto, že niektorým ľuďom ešte záleží na do-

držiavani starých tradícií. Ďakujem preto všetkým folkloristom, futbalistom ako aj občanom našej obce, ktorí sa podieľali na tejto peknej tradícii, a snažia sa ju takýmto spôsobom odovzdať ďalšej generácii.

Vendelín Sedláček

Vzbura slovenských vojakov v Kragujevci

Historická udalosť

Začiatkom júna uplynie presne 100 rokov od udalosti, ktorá vošla do histórie ako vzbura vojakov 71. pešieho záložného pluku umiestneného v srbskom meste Kragujevac.

71. trenčiansky peší pluk, prezývaný tiež ako drotársky, mal najväčší podiel slovenských vojakov zo všetkých plukov bojujúcich v I. svetovej vojne. Do jeho odvodovej pôsobnosti patrila trenčianska, oravská i časť liptovskej župy. Vojna trvala už štvrtý rok a jej koniec nebol ešte v dohľadne. Obe bojujúce strany mali stále dosť „ľudského materiálu“, ktorý nasadzovali v neúprosnej zákopovej vojne na viacerých frontoch. Nový rakúsky cisár Karol I. už v roku 1917 zistil, že cisárska pokladnica je, vinou obrovských výdavkov na vojnu, takmer prázdna a hospodárstvo monarchie je pred kolapsom, no jeho spojenec, Nemecko, nechcelo o ukončení bojov ani počuť. Stále verilo vo víťazstvo svojich vojsk. Nemeckej diplomacii sa podaril výborný ťah, keď dokázala rozložiť východný ruský front a po brest-litevskom mieri s Ruskom mohli byť nemecké divízie presunuté na západný front, kde zahájili mohutnú ofenzívu.

Jedným z bodov brest-litevského mieru bol aj návrat zajatcov z ruských zajateckých táborov. V jarných mesiacoch roku 1918 sa aj do rakúsko – uhorskej monarchie vrátili desaťtisíce zajatcov, ktorí mali byť znovu nasadení do bojov v Taliansku a Francúzsku. Cez zberné stanice sa „navrátilci“ dostávali k svojim náhradným vojenským útvarom, kde boli podrobení tzv. ospravedlňovaciemu procesu, v ktorom museli vysvetľovať, akým spôsobom padli do zajatia, a aká bola ich činnosť v zajatí. Vojaci sa namiesto uznania za verné služby a utrpenie prežité v Haliči stretli s výsmechom a aroganciou zo strany maďarských a rakúskych veliteľov. Navyše, tí, ktorí sa dostali domov na dovolenku, videli, v akej biede žijú ich rodiny, a ako sú okrádané úžerníkmi a vojnovými zbohatlíkmi. Zistili, že ich utrpenie na fronte bolo zbytočné a čakalo ich ďalšie nasadenie do bojov. Mnohí z nich nasiakli myšlienkami ruskej bolševickej revolúcie a nemali chuť už poslušne ohýbať chrbty. Starší vojaci otvorene prejavovali svoj nesúhlas s „výcvikovým drilom“, ktorý na nich nasadili ich velители.

Za tejto situácie sa dostávali navrátilci z Ruska aj do kasární v Kragujevci, kde už boli sústredení aj „nováčikovia“ z ročníka 1900, ktorí boli odvedení začiatkom februára v Trenčíne. Medzi nimi boli aj **Štefan Zahumenský z Veľkých Stankoviec** a **Štefan Herman z Rozváz** (narodený tiež vo Veľkých Stankovciach). Obaja vo svojich spomienkach často uvádzali, ako boli veliteľmi šikanovaní. Pokiaľ „šarže“ si žili nad pomery, vojaci trpeli zlou stravou, biednym oblečením a ponižovaním od svojich nadriadených. V kasárňach to vrelo, starší vojaci sa snažili získať nováčikov na svoju stranu.

Povestná iskra vzplanula večer 2. júna po večierke, keď sa viacerí starší vojaci vrátili z vychádzky z mesta. Do potýčky vojaka M. Riljaka s dozorcami sa zapojili ďalší vojaci a šikovateľa Bednára zbili. Vylomili dvere na rotnom sklade, ozbrojili sa puškami a strelivom, z ktorého ale časť bola cvičná. Vzbúrenci obsadili kasárne, ale všetko sa dialo neorganizovane. Vojakov ovládala hlavne nenávisť voči veliteľom. Vyrázili po skupinách do mesta, kde sa pokúsili obsadiť arzenál zbraní a železničnú stanicu. To sa im však nepodarilo. Proti vzbúrencom bolo nasadené delostrelectvo a guľomety a boli prinútení sa stiahnuť do kasární, kde sa však vinou nedostatku streliva nedokázali dlho brániť. Nad ráno bola vzbura potlačená.

Vzbura vypukla živelná a predčasne. Medzi vojakmi boli nasadení agenti, takže veliteľstvo vedelo o náladách v mužstve a včas presunulo väčšiu časť zbraní a streliva z kasární. Možno by bola úspešnejšia, ak by získala prepojenie na miestny srbský odboj. V meste bolo vyhlásené stanné právo, z Belehradu prišla na vyšetrovanie vzbury vojenská komisia. Stanný vojenský súd vyniesol 8. júna 1918 o 8. hodine ráno tento rozsudok nad 44 vojakmi: „Pre zločin vzbury podľa § 167 VTZ a poriadkov stanného práva, okrem degradácie tých, ktorí mali nejakú hodnotu a straty vyznamenaní, sa odsudzujú na trest smrti zastrelením...“ Popoludní boli odsúdení odvedení na miesto popravy do priestoru bývalej strelnice na Stanovljanskom poli za mestom. Poprave sa museli prizeráť všetci príslušníci pluku a tiež civilné obyvateľstvo, ktorého sympatie boli na strane vzbúrencov. Po potlačení vzbury bola bilancia krutá: 44 popravených, 2 zastrelení počas vzbury, 1 vojak zastrelený na druhý deň v kasárňach a 4 vojaci zomreli na následky zranení. Celkovo 51 obetí.

Štefan Zahumenský neskôr spomínal: „My, ktorí sme to všetko v Kragujevci videli, sme hneď po potlačení vzbury boli odvelení na taliansky front. Tam sme boli pridelení k 16. chorvátskemu pešiemu pluku do zálohy. Vtedy tam zúrili dve choroby – malária a španielska chrípka. Ja som ochorel na španielsku chrípku, tak ma previezli do nemocnice v meste Bolzano. Keď mi bolo už lepšie, previezli ma s Červeným krížom do Rakúska do nemocnice v Innsbrucku, odtiaľ aj do Lučenca a tam som dočkal koniec vojny a odišiel domov.“

Vzbura v Kragujevci, hoci nedosiahla výraznejších výsledkov a mala krátke trvanie, bola významná tým, že vojaci nahlas prejavili protest proti nezmyselnosti vojny. Bola otvoreným nesúhlasom s pokračovaním vojny a zbytočným mrhaním ľudskými životmi.

Spracoval Slavo Tomík

Info a foto poskytol Pavol Zahumenský z Veľkých Stankoviec.

Lit.: Pavlík P.: K niektorým otázkam Kragujevskej vzbury, 3. opravená a doplnená verzia, Trenčín, 2017.

4. rodové stretnutie - rodina Sedláčková

Spoločenský život

14. apríl 2018 bol deň, kedy sa opäť stretli členovia rodu Sedláčkovcov. Rodu, o ktorom prvá zmienka siaha až do 17. storočia konkrétne do r. 1623. Stretnutie začalo svätou omšou v Kostole Panny Márie, Pomocnice kresťanov v Trenčianskych Stankovciach, ktorú celebroval kaplán ThDr. Juraj Sedláček, PhD., DiS., taktiež člen tohto rodu a jeden z „otcov“ krásnej myšlienky spracovať rodokmeň a organizovať rodové stretnutia.

Jedným z prvých emocionálne silných dojmov, ktorých v tento deň a večer bolo nespočetné množstvo, bol moment, kedy Jurko (verím, že mi odpustí toto familiárne oslovenie) vyzval prítomných na svätej omši, aby podávanie rúk na znak pokoja nahradili vytvorením veľkého kruhu, ktorý má symbolizovať nekončiacu súdržnosť a spolupatričnosť nášho rodu. Toto gesto vyvolalo úsmev na tvárach zúčastnených, ale zároveň nejednému z nás sa v očiach zaleskli slzy.

Po svätej omši stretnutie pokračovalo v Spoločenskom dome v Trenčianskych Stankovciach, kde za tónov piesní Folklorného súboru Rozvadžan hostia postupne zaujali svoje miesta podľa jednotlivých vetiev rodu. Príjemným zistením bolo, že ani jedna príchystaná stolička nezostala neobsadená, ba naopak, miesta bolo potrebné ešte pridať. To je iba

dôkazom toho, že posolstvo týchto stretnutí je veľmi silné a sme hrdí na svojich predkov a pôvod.

Po úvodných zvítaniach, objímaníach a bozkoch, ktoré nemali konca kraja, a tiež otázkach, hlavne staršej generácie k tej mladšej, typu: „A Ty si či? Ty si či?“ bolo rodové stretnutie Sedláčkovcov oficiálne otvorené príhovorom starostu obce Trenčianske Stankovce JUDr. Martina Markecha a richtára rodiny Sedláčkovej pána Jána Sedláčka. Obaja nahlas vyslovili pranie všetkých nás, aby táto krásna tradícia bola udržiavaná a zachovaná i pre ďalšie naše generácie.

V „Historickom okienku“ zaujímavou spracovanou tvorcami rodokmeňa a hlavným organizátorom stretnutia pánom Vendelínom Sedláčkom nám na historicky známych faktoch bolo priblížené, kam až siahajú prvé zmienky o rode Sedláčkovcov. Nasledovalo neodmysliteľné pred-

stavenie najstarších a najmladších Sedláčkovcov. Tiež vyhľadanie najvyššieho a najťažšieho Sedláčka. K príjemnej atmosfére celého večera nemalou mierou prispel Folklorný súbor Rozvadžan, medzi ktorého členmi má svoje zastúpenie snád každá vetva tohto nášho rodu. Večer pokračoval tancom za doprovodu hudobnej skupiny Radovanka, rozhovormi „každý s každým“, spomienkami na tých, čo nemohli prísť, ale aj na tých, čo už medzi nami nie sú.

A myslím, že práve tí, ktorí už medzi nami nie sú, by mali z tohto štvorgeneračného stretnutia najväčšiu radosť. Preto najmä s ohľadom na ich pamiatku si dovoľm vysloviť presvedčenie, že tak, ako sme sa plní pozitívnych dojmov lúčili na konci 4. rodového stretnutia, tak sa o 5 rokov pri príležitosti 400. ročného výročia prvej zmienky o rode Sedláčkovcov všetci opäť s láskou v srdci, radosťou a hrdosťou stretneme. *Martina Stopková*

Rodokmeň

Zaujímavosť

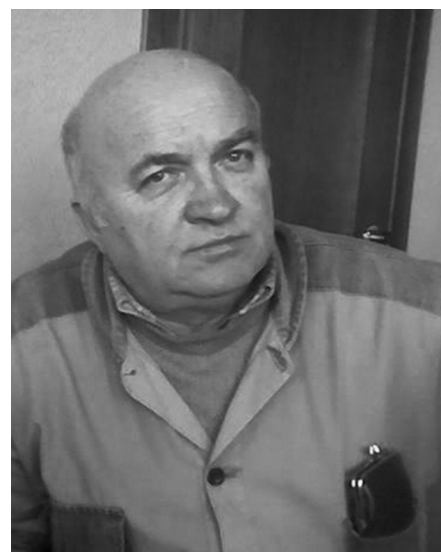
Nie je veľa ľudí v našej obci, ktorí sa zaoberali či zaoberajú zostavením rodokmeňa svojej rodiny. Pravdou je, že sa nad tým zamýšľa čím ďalej viac a viac ľudí. No dať si tú prácu a energiu získať údaje a fakty, to si vyžaduje trpezlivosť a čas.

Zostaviť, preskúmať rodokmeň rodiny Letko zo Selca (odtiaľ pochádzajú) sa rozhodol aj Jozef Letko z časti obce Rozvadze. Najskôr ho začal zostavovať len tak, zo zábavy. Dve, tri generácie dozadu. Postupne ho to tak zaujalo, že sa dostal až k najstaršiemu zápisu o svojich predkoch, k predkovi, ktorý sa narodil v roku 1684. Celkovo našiel 529 Letkovcov a z toho 238 žijúcich. Tak ho to všetko zaujalo, že začal pátrať aj po predkoch rodiny Minárik (rod jeho matky), a tam sa dostal k veľmi zaujímavým informáciám. Celé to dal vytlačiť a spravil z toho knihu pre svoje deti a vnúčatá, aby aj tie vedeli (prípadne aj ich potomkovia), ako žili ich predkovia.

Po vytlačení knihy myslel, že už s pátraním skončí, ale nedalo mu. Pátra aj s pomocou generála Nadoviča a Slava Tomíka po Letkovcoch, Minárikovcoch a ich blízkych príbuzných, ktorí sa zúčastnili (padli, boli ranení, zajatí) bojov v prvej svetovej vojne. Nejaké výsledky už má, ale to je beh na dlhú trať. Je to oveľa ťažšie, ako sa dostať do roku 1750 a pátrať po predkoch.

Takže do prvého vydania svojej knihy pridáva ďalšie informácie a ako sám hovorí: „Asi budem musieť dať vytlačiť druhé vydanie.“

Vendelín Sedláček, Jozef Letko

Mozaika života

Historické postavy

Ľudské osudy sú nevyspytateľné. Mnohí zanechajú na tomto svete nezbudnutelnú čiaru a spomienky na nich žijú v myšliach spoluobčanov. Jedným z takýchto ľudí bol aj Jožko Balaj. Tak sme ho familiárne volali všetci, čo sme ho bližšie poznali. Býval v Malých Stankovciach. Bol človekom, ktorý mal vždy jasný názor na všetko, čo sa v dedine dialo. Vedel poradiť, pomôcť.

Oslovili sme jeho sestru Katarínu Kadákovú, aby nám bližšie povedala o jeho živote. Jozef Balaj mladší sa narodil 26. 2. 1948 v Malých Stankovciach rodičom Jozefovi Balajovi a Zuzane Balajovej, rod. Klobušickej, ako štvrté dieťa z ôsmich, a ako jediný chlapec. Radosť bola veľká, hlavne u otca, ktorý sa veľmi tešil. Táto radosť trvala iba necelé dva roky. Chlapec ochorel na detskú obrnu a jej následky ranili rodičov, pretože mu ochrnula pravá ruka. Pani Kadáková nám povedala: „Aj napriek lekárskej pomoci a liečebných pobytoch v kúpeľoch, zostal až do konca života invalidom. Už od detstva mal veľa kamarátov a deti sa okolo neho stretávali, lebo bol rozumný a vždy vedel niečím zaujať. Keďže od malička robil všetko ľavou rukou, nič mu nerobilo problém. Veľmi pekne kreslil. Maľoval deťom obrázky do pamätníčkov.“ Keď skončil základnú školu, pokračoval na strednej elektrotechnickej škole v Bratislave. Tam spolužiakom pomáhal s technickými výkresmi.

Pri väčších udalostiach v obci, pri zábavách, kreslil plagáty pre rôzne organizácie. Najradšej maľoval plagáty, ktoré pozývali na fašiangovú zábavu alebo nejaké divadlo, oslavy MDŽ, stavenie mája a podobne... Mládencom vyrábal akýsi účet pre ženícha za dievča, ktoré sa rozhodol odviesť z obce preč, musel zaplatiť.

Jeho sestra Katarína spomína: „Mal rád tieto žartovné veci. Vkladal do nich kus svojho srdca. Možno preto, lebo niekde na dne srdca cítil, že on sám takú radosť nezažije. Nikdy o tom

nehovoril, nikdy sme sa na to nepýtali, ale cítili sme všetci, že ten balvan niekde je a nedá sa s ním pohnúť. Tiež maľoval a písal do niektorých kroník. Po skončení školy sa vrátil domov a bolo treba hľadať prácu. Prešiel veľa miest, ale pretože mal iba jednu ruku funkčnú, nie vždy dobre pochodil.“ Ale on sa nevzdával. Vždy sa snažil o svoje miesto v živote a svojou neuveriteľnou húževnatosťou a dravosťou, niekedy prácou nad svoje sily akoby chcel kričať: „Som tu aj ja, ja to tiež dokážem...“

Ale svet okolo neho bol neraz veľmi hluchý... Začal využívať svoje vzdelanie na opravu elektrospotrebičov. Patrili medzi ne rádiá, televízory, magnetofóny... Tieto opravoval starším ľuďom, lebo boli mnohokrát ich jediným spoločníkom. „A on s láskou a precíznosťou rozobral a skladal tieto staručké veci, ktoré boli odsúdené na vyhodenie. Tým najviac venoval času a lásky... Ako sa tešil, keď z takého vraku vylúčil nejakú melódiu alebo obraz... A staručkí ľudia ho mali preto radi, on mal rád ich a ani si neuvedomoval, ako sa navzájom potrebujú...“ spomína pani Katarína Kadáková.

Určitý čas viedol aj knižnicu v Malých Stankovciach v kultúrnom dome. Veľa detí chodilo vymieňať knižky, ale tým, čo nemohli meniť, Jožko a jeho sestry čítali z rozprávok a príbehov počas menenia kníh. Popri tom veľa čítal, vzdelával sa, kupoval knihy, encyklopédie hradov, nerastov, knihy o astrológii, slnečnej sústave, horninách, kvetoch, rôznej technike, literatúre, spisovateľoch, atď...

V tom čase písal aj scenáre pre príbehy do úspešnej relácie českej televízie Bakalári. Vždy sa snažil každému vyhovieť podľa svojich možností, pomôcť ... Zaujímal sa o dianie v obci a zúčastňoval sa takmer všetkých zasadnutí Obecného zastupiteľstva. Častokrát sa poslanci pýtali na jeho názor. A Jožko vždy priamo odpovedal, vedel jasne definovať svoj postoj.

Sestra Katarína spomína: „Keď som bola pionierskou vedúcou, pomáhal mi s prípravou branných hier. Zobral pár chlapcov a chystali pre ďalšiu skupinku úlohy, ktorá ich splnením získavala body. Úlohy boli vždy perfektne prepracované. Chodili sme až na Betlehem. Bol tam salaš, kde sa pásavali ovce. Deti ho mali rady a on mal rád ich.“ A pokračuje: „Nikdy sa nestáľoval na svoj zdravotný stav, ale cítila som niekde v hĺbke duše osteň bolesti, ktorý sa snažil skryť. V zrelom veku života, keď mal 50 rokov sa predsa oženil. S manželkou Viktóriou, ktorá pochádza z Košíc, sa poznali ako „obrnári“ v kúpeľoch. Bola vdova a mala syna Janka.“

Jozef Balaj bol príkladom nezlomnosti, talentu, ľudskej vôle a cti. Pomáhal ľuďom ako vedel. Neraz sme spolu rozoberali aktuálnosti nad rozobratým magnetofónom, ktorý vždy dokázal opraviť. Nejednoukrát na ulici či inde sme si povedali názory na dianie v obci.

Pani Katarína Kadáková záverom nášho rozhovoru povedala: „Neviem, či urobil nejaké veľké dielo. Viem, že hoci nemal zdravú pravú ruku, predsa bol pre nás (rodinu) a minimálne pre mňa, tou „pravou rukou“, ktorej som sa mohla vždy zachytiť. Ale žil a pracoval, aby nakoniec doskladal obraz – mozaiku svojho života tak, aby bol čitateľný pre každého. Skladal ho zo samých drobností a maličkostí, a čím viac ich bolo, tým bol obraz zreteľnejší. Ak aj nevytvoril veľa, mal určite veľké srdce, ktoré bolo a načúvalo, nebojím sa povedať, pre každého. 29. januára 2015 stíchlo navždy.“

Katarína Kadáková, Dušan Pevný

Gazdovský dom - „u Tomíkov“

Tento dom bol postavený v roku 1913. Obnovený bol pred šiestimi rokmi, pri 800. výročí prvej písomnej zmienky o obci Rozvadze. O jeho pretvorenie do terajšej podoby sa okrem iných pričínal náš rodák Dušan Pevný. Zabezpečila sa tak odborná vonkajšia a vnútorná úprava, a týmto dostal nádych útulného, aj keď malého domčeka.

Na prácach sa zúčastnilo veľa nadšencov, ktorí cítili spolupatričnosť k rodnej obci. Veľkú zásluhu na vybavení interiéru mala pani Helena Bočáková, ktorá navštívila každú domácnosť, a to nejdennokrát. Takto zháňala fotografie a veci, ktoré mali ľudia na povalách, v komorách. Všetko, čo sa pozháňalo, sa muselo zdokumentovať, aby sa požičané veci mohli po čase vrátiť.

Veľkú zásluhu na vonkajšej úprave majú členky FS Rozvadzan, ktoré každú jeseň musia

všetky výšivky a kroje zobrať domov, vyprať, vyžehliť a na jar znova inštalovať. Veľa vecí nám ľudia darovali, za čo im pekne ďakujeme. Našli sa však aj takí, ktorí sa neštítali pod rúskom noci vyložiť zámok na dverách a niečo si zobrať. Šťastím bolo, že deň pred tým sme odniesli prevažnú časť vecí.

FS Rozvadzan podnikol viacero stretnutí s občanmi aj z iných častí obce, kedy prebehla družná zábava pri hudbe. Mnohí si pospomínali, zaspievali a niektorí aj zatancovali.

Zaujalo nás

Myslíme si, že tento malý domček, ktorý má číslo domu 442, dýcha históriou a mohli by ho navštíviť mladé rodiny s deťmi, ktoré sa do našej obce presťahovali. Nech ich deti vidia, ako sa skromne kedysi žilo.

Boli by sme vďační aj Obecnému úradu, keby tento Gazdovský dom prezentoval na svojej webovej stránke jednou či dvoma vetami. Fotografie poskytnú členovia súboru.

A ako je možné navštíviť náš dom „u Tomíkov“? Často nás stretávate, stačí nás len osloviť alebo dohodnúť na telefónnom čísle 0950 484 009.

Vďaka patrí aj samotnému majiteľovi, pánovi Slavomírovi Tomíkovi, ktorý nám ho poskytol a pánovi Vendelínovi Sedláčkovi, ktorý sa tiež veľmi pričínal pri realizovaní tejto myšlienky a expozície.

Daniela Biesiková

Oheň v záhradách

Dobrý sluha, no zlý pán. Toto slovenské príslovie pozná veľa z nás. Tak isto vieme ľahko rozpoznať vôňu grilovaného mäsa šíriacu sa vzduchom po dedine. Mne sa slinky zbiehajú, a pritom ani neviem, kde sa griluje. Horšie to už je, ak sa namiesto príjemnej vône šíri páľčivý zápach plný štiplavého dymu ako výsledok spaľovania rôznych druhov nielen záhradného odpadu.

Nakladanie s odpadom je páľčivý problém. Slovensko je na chvoste krajín EÚ, čo sa kvality ovzdušia a separácie odpadu týka. Sú prvé las-tovičky a podľa môjho názoru patria Trenčianske

Stankovce medzi obce s patričnými možnosťami odpad separovať. V obci sú rozmiestnené kontajnery, kde môžeme separovať kov, resp. sklo, v areáli miestnej základnej školy sa nachádza

Nie je nám to jedno

kontajner, kde sa celoročne dá odkladať a tým pádom správne separovať papier, vrátane kartónov. Žlté vrecia slúžia na vyhadzovanie plastov. Batérie a iný drobný elektronický odpad môžeme odovzdať na miestnom obecnom úrade alebo opäť v materskej škole a dvakrát ročne sa koná veľkoobjemový zber odpadu. Je teda len na nás samotných správne s odpadom naložiť, možnosti na to reálne máme. Čo mi chýba, je možnosť odovzdať vypálený kuchynský olej a biologický odpad, ktorý častokrát končí v chotári, resp. kdekoľvek za dedinou.

Prečo teda aj naďalej páľime odpad, ktorý vieme reálne separovať a chrániť tak ovzdušie, prírodu a zem, ktorej sme súčasťou, a budú v nej žiť naše deti a vnúčence? Je to ľahostajnosť či možno neznalosť, že to, čo páľime, môžeme aj odovzdať do zberu?

Tak ako dym a vôňa z grilu nepozná hrani-ce a prekračuje ploty, tak isto ich prekonáva aj štiplavý dym a zápach zo spaľovania. Preto nech každý z nás má na pamäti, že keď škrtneť zápalkou, všetci sa potešíme, keď to bude pod grilom a nie pod odpadom, s ktorým vieme naložiť aj inak.

Matúš Beňovič

Kde rastú väčšie hrušky...

Tip na dovolenku

Stretli sme sa na 11. poschodí vysokoškolského internátu v Moskve v roku 1978. Ja som komusi vysvetľoval, že v našej zemepisnej šírke – teda na Slovensku, dorastajú hrušky do určitej veľkosti. A on čakal na telefón až skončím. Volal sa Roman Nogajdeli, Gruzínčan.

Po skončení telefonátov sme sa dali do reči a od Romana som sa dozvedel, že v Gruzínsku rastú ešte väčšie hrušky. Povedali sme si navzájom odkiaľ sme a dohodli sa, že sa určite navštívime – a pozrieme tie hrušky, kde sú väčšie.

O rok neskôr sa naskytla príležitosť – pár voľných dní, podarilo sa mi kúpiť letenku a v novembri som pristál v Batumi. Úžasné letisko, pristáva sa od mora. Autom sme potom šli asi 30 km po komplikovaných cestách do mesta Kobuleti, na pobrežie Čierneho mora. Úplne iný svet, iná kultúra (miestni sú prevažne pravoslávneho vyznania), subtrópy a čajové kríky. Veľa plantáží, kde sa pestoval gruzínsky čaj, no my sme ho doma kupovali ako ruský čaj.

O pár rokov neskôr, už som bol na Slovensku, som dostal telegram z Gruzínska: „Prídem na návštevu. Roman.“ Žiadny presný termín. Zrazu prišiel „seleckým“ autobusom z Trenčína, vystúpil na zastávke „pod orechom“. Došiel na dvor nášho rodinného domu, kde za chalupou našiel naobierané hrušky, ktoré hneď aj ochutnal.

Mama mi volala do roboty, že máme návštevu. Prešli sme spolu potom Vysoké Tatry, Banskú Bystricu s pamätníkom SNP, boli sme na Slavíne pri hrobách vojakov z 2. svetovej vojny. Dlho hľadal, až našiel na hrobe gruzínske meno. Prezreli sme v Trenčíne fabriky, čo sa v nich vyrába a vyváža. Boli sme nadšení, boli sme mladí a život mali pred sebou.

Prešlo asi 31 rokov a dostal som pozvanie: „Príď na svadbu do Gruzínska, žením syna!“ Bolo to asi tri dni pred svadbou. To sa už nedalo. Sľúbil som, že prídem o rok. Najbližšie letecké spojenie bolo z Budapešti do Kutaisi, asi 120 km od Kobuleti.

Let bol nočný, presun tmou z letiska do Kobuleti, ráno sme tam boli. Spoločné raňajky, prípitky... Roman nám oznámil, že ale musí ísť na pohreb. Podľa miestnych zvyklostí aj udalosť karu je stretnutie stoviek ľudí, bolo ich tam najmenej 300. A aby mohli ľudí nakrmiť, tak zabijú aj kravu.

Kto príde do tejto krajiny s dobrými úmyslami, je hostený vínom a chlebom. Vzťahy v rodinách sú pod silným patriarchátom, rodina veľmi drží spolu. Keď som hovoril o kare, tak svadby majú stovky hostí, aj na tej svadbe syna Romana boli viac ako tri stovky hostí.

Mesto Kobuleti bolo vyše 200 rokov pod tureckou nadvládou. Hrdo som sa hlásil, že v našom Trenčíne „Turka“ za mestské opevnenie nepustili. Pláže sú čisté, kamienkové, v mestách vybudovali ešte „sovietske“ čističky odpadových vôd. Zaujímavosťou je, že tu na pobreží zostalo rekreačné zariadenie vybudované pre ruských

kozmonautov. Vzduch je tu veľmi čistý. Pomaly sa tam rozbieha turistický priemysel. Dohovoríte sa rusky a anglicky. Zeleň je bohatá, výdatne polievaná subtropickými dažďami.

Za mestom sa terén prudko zdvíha, Roman pochádza z neďalekej horskej dediny. V okolí rodného domu, v horách na strmých svahoch zostali rodičovské plantáže mandarínok. Vedeli tu dopestovať úrodu aj do 20 ton.

Typicky gruzínska dobrosrdečnosť, pohostinnosť, dali by vám aj z posledného. Pri stolovaní sú typické prípitky. Začína sa od starých rodičov, Romanov deda sa dožil 104 rokov. Žil a jedol striedmo, ale zapíjal všetko vínom.

Podľa najnovších zistení prvé vína zrejme vyrábali ľudia na území dnešného Gruzínska. Naznačuje to objav zvyškov v hlinených nádobách spred osemtisíc rokov z mladšej doby kamennej. Neveril som slovám - „nebíčko v papulke“. Ochutnal som a uveril! A bolo aj „nebíčko“!

Akoby to bolo nedávno, čo sa jazdilo „vlakmi družby“ aspoň do bývalého Sovietskeho zväzu spoznávať život a zvyky krajín na východ od nás. No naturelom sme príbuznejší gruzínskej, a som presvedčený, že aj kultúre. Preto vznikli aj filmy ako „Rača – láska moja“ alebo „Prerušená pieseň“, dej sa odohrával v Gruzínsku a na Slovensku.

Bravúrne odkryl gruzínsku dušu a národu Jozef Banáš v poviedke Suliko z knihy Posledná nevera. K tejto poviedke sa rád vraciam. Veľmi rád by som chcel Gruzínsko ešte vidieť, jej

ohromnú členitosť a krásnych ľudí. Už aj v „Bratislave“ sa dozvedeli o tejto „novej“ dovolenkovvej destinácii. A v tomto roku otvoria letecké spojenie medzi Bratislavou a Gruzínskom.

S Romanom sme sa spoznali veľmi dávno a čas naše vzťahy nenarušil. Takú dobrosrdečnosť, to len tak neuvidíte. Akoby som mal ďalšieho brata v dalekej „Gruzii“. Keď sme tam prišli na návštevu, tak mi Roman ponúkol: „Môj dom bude aj tvoj dom!“

Už sa teším, až mu tú vetu poviem aj u nás v Stankovciach! A pridám ešte chladničku...

Ján Lahký

Piju Moskovskou vodku

Krásne spomienky

Človeku sa nechce veriť, že to bude o pár dní už 30 rokov. Prišiel som v nedeľu dopoludnia do práce a z pevnej linky som vytočil pražské telefónne číslo. Na druhom konci „kábla“ sa ozval zamatový hlas: „Haló, tady je Miloš Kopecký, co si přejete...?“

No skoro som „okoktavel“, ako u nás hovorme. Slovo dalo slovo a ... Horác z Limonádového Joea, či podivín barón Gorc z Tajemného hradu v Karpatech, či zloduch Rupert von Kratzmar z Adela ešte nevečeřela, ale aj doktor Štrosmajer z Nemocnice na okraji mesta sa mal objaviť u nás v Stankovciach, v klube mladých Nestor.

Stretnutie bolo v dennom bare hotela Lau-garicio, lebo len ten poznal. Vedeli sme, že pán herec pije iba Moskovskú vodku, fajčí tvrdé Kentky a na rukávoch musí mať vždy iné

patentné gombíky. Okrem filmografie sme nič viac nepoznali, nevedeli.

„Dobrý deň, pán Kopecký,“ zbehol som dolu schodmi. Ešte som ani nestihol prehodiť pár slov a už ho na stole čakal „stakan“ Moskovskej vodky od nejakej cititeľky. „No paráda, ešte pridám jeden ja ako hostiteľ a možno ostane-me aj v hoteli...“ zamrmľal som si pre seba.

V našom klube čakalo cez 120 natešených divákov o piatej a rovnaký počet o ôsmej večer. Ja som si sadol s ním do auta na zadné sedadlá a vyštartovali sme smer Stankovce. Priznám sa,

bol som celkom nervózny. Nevedel som ako bude reagovať na prostredie, na dedinu, na klub Nestor. No bol to profesionál a veľmi rozhladený človek.

V Stankovciach sa vtedy kopali ryhy pre plyn, dorábali cesty, viete si predstaviť, ako to mohlo vyzerat'. Keď sa na mňa obrátil pán Miloš s otázkou: „To tady máte ještě vod vojny...? Vždyť to je samá díra.“ Nebolo mi všetko jedno.

Všetko však napokon bolo tak, ako malo. Ľudia burácali smiechom. Majster sa bavil a zabával. Tvrdé Kentky aj Moskovskú vodku sme zohnali v Tuzexe. Ale Ivo Jančo doniesol domácu hruškovicu a bolo po Moskovskej... Hruškovica majstra zdržala u nás do ranných hodín nasledujúceho dňa. S výslužkou domácej pálenky si to nad ráno nasmeroval do Prahy. A my, účastníci tejto akcie, do dnešného dňa nosíme pamiatku na nezabudnuteľné chvíle v jeho prítomnosti.

Ako natáčal Nemocnicu, koľko sa navysťra-jali s Hrušínskym, koľkokrát sa ženil (štyri), ako ho vyhodili z Národného divadla, keď sa pred predstavením „ožral“ s horníkmi z Hané, ako strhol na seba oponu počas predstavenia v di-vadle, keď po fláme zaspal na rekvizite, a veľa, veľa ďalších príbehov či príhod.

Dodnes na to s radosťou spomíname. Stačila odvaha zavolať. Nebáť sa vtedajšej moci, lebo pán Kopecký bol v tom čase pre politické presvedčenie bez stáleho angažmánu v divadle a nesmel ani točiť filmy. No my sme ho našim spoluobčanom priviedli spolu s jeho vtedajšou spoločničkou René Nachtigalovou.

Dušan Pevný

„Zapisnica rozličných udalostí sveckych“

Naša obec bývala pravidelne v júnových a júlových obdobiach zalievaná výdatnými dažďami, často nečakanými, ktoré spôsobovali vo všetkých častiach obce povodne. Máme v živej pamäti vyliate potoky v Sedličnej, Malých Stankovciach či Rozvadzoch. Kým sa Selecký potok neodklonil stavidlom pri zdravotnom stredisku, tak občania v dolnej časti obce nespávali počas veľkých búrok či výdatných dažďov. No ako história hovorí, povodne túto obec prenasledovali aj v minulosti, a nielen v lete.

Tu je historická sonda do zápiskov v nárečí našich predkov:

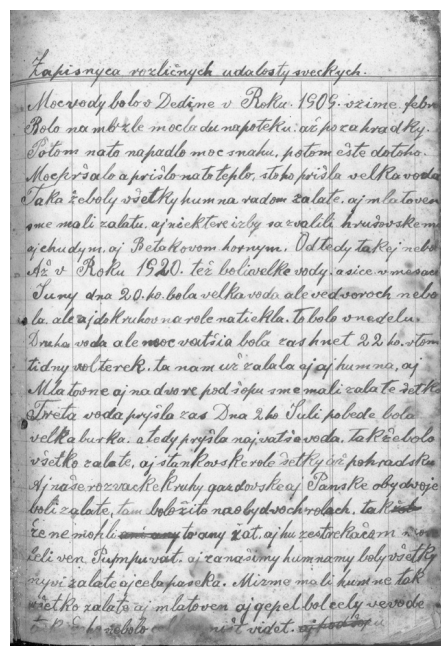
Moc vody bolo v dedine v roku 1909, v zime, v februári. Bolo namrzle moc ľadu na poteku. Až po zahradky. Potom na to napadlo moc snahu. Potom ešte do toho moc napršalo a prišlo na to teplo. Skoro prišla veľká voda. Taká, že boli všetky humna za radom zalate. Aj mlatoven sme mali zalatu. Aj niekto izby sa zvalili Hrušovské-mu, aj Chudému, aj Betákovým horným. (Rok 1909)

Až v roku 1920 tiež boli veľké vody. A sice v mesiaci jún, dna 20-ho bola veľka voda, ale ve dvoroch nebola. Ale aj do Kruhových na role natiekla. To bolo v nedeľu. Druhá voda, ale moc vatšia bola zas hnet 22-ho, v tem tydni v utrek. Ta nam už zalala aj humna. Aj mlatovne, aj na dvore pod šopu sme mali zalate všetko.

Tretia voda prišla zas dna 2-ho júla. Po obede bola veľka burka. A vtedy prišla najvatšia voda. Takže bolo všetko zalate, aj stankovské role až po hradsku. Aj naše rozvacke Kruhy, gazdovské aj panske, obidvoje boli zalate. Tam bolo žito na obidvoch roľach, tak že nemohli to ani žat. Aj hu ze strekačom lali ven pumpovať. Aj za našimi humnami boli všetky nivy zalate, aj cela paseka. Vody bolo za rovno mosta.

Aj po štvrti raz bola tiež veľka voda dna 10-ho júla. Těž z veľkej burky. To bolo tež cez poledne a tež bolo zas všetko zalate. Aj role stankovské, aj Kruhy, všetky role boli jako Dunaj. A tak všetky ti vody veľku škodu nam zapríčinili. Keď prišla tretia voda, vtedy nam sem do našej dediny aj z Malých Stankoviec voda sa valila. Tak, že od Belovca až po Brodek cela

Z archívov

hradská v širine bola zalata. A z toho slintacka a krivačka bola veľka. (Rok 1920)

Zápisky Štefana Pevného z roku 1909 a 1920, Rozvadze

Sme vo vesmíre sami?

Zamyslenie

Sme tu naozaj sami? Otázka, ktorú si občas položia mnohí z nás. Spoluobčania, priatelia, pozývam na výlet za hranice všedných dní, ak sa ho chcete zúčastniť, čítajte ďalej. Na základe vedeckých poznatkov dnes už vieme, že vo vesmíre existujú miliardy galaxií. Iba v našej galaxii Mliečna dráha, ktorá patrí ku galaxiám špirálovitého tvaru je okolo 2 miliárd hviezd. Okolo každej z hviezd (ako slnko) obiehajú planéty. Takže existujú miliardy miliárd planét. Že sa nám už z toľkých miliárd točí hlava? Tak sa trochu uklúdňme a zameriame sa na našu galaxiu - Mliečna dráha.

Vesmírne teleskopy Hubble, James Webb, Kepler a iné už zamerali niekoľko tisíc exoplanét (mimo našej slnečnej sústavy) a utešene rastie tiež počet planét v tzv. „zóne života“. To sú planéty, ktoré ani nie sú príliš blízko pri svojom slnku. Panujú na nich extrémne teploty. A nie sú, naopak, ani príliš ďaleko, lebo tam je teplota trvale pod bodom mrazu. Oboje teda nevhodné pre existenciu života. Pravda, musí to byť tzv. „živá“ planéta, ktorá má aktívne zemské jadro. Vyhovujúce aktívne magnetické polia. Tie planétu chránia pred nebezpečným vesmírnym žiarením. Samozrejme, podmienkou je prítomnosť atmosféry pozemského typu a prítomnosť vody v tekutom stave.

A teraz sa sústredíme na niektoré javy evokujúce existenciu mimozemského života. Fenomén UFO (neidentifikovateľné lietajúce objekty). Dnes existujú tisíce správ o ich výskyte. Niektoré sú v tvare disku či gule, vedľa sa pohybovať závratnou rýchlosťou, náhle zastaviť alebo ich pohyb popiera všetky zákony fyziky. V niektorých lokalitách údajne davy ľudí videli vesmírne lode. Čo povieť? Kto vytvoril také vyspelé technológie? Že by naši vesmírne bratia?

Kruhy v obilí, piktogramy. O tomto fenoméne

existujú tisíce svedectiev. O jednom z nich referuje Mgr. T. Plíšková. Obrázec rozmerov 50 x 50 metrov sa objavil 15. 2. 2018 na zamrznutej hladine priehrady v Jablonci nad Nisou a vydržal viac než mesiac. Veľké kruhy sa často zobrazujú na jazere Bajkal a na severe Európy. Sú viditeľné i z vesmíru. A čo obrázok znázorňoval? Kruh je všeobecne považovaný za symbol jednoty, harmónie a komunikácie. Okrem toho tiež znázorňuje vesmír a jeho dokonalosť. Čo tak si predstaviť, že piktogramy sú zakódované obrazy a odkazy mimozemských civilizácií? Že nám ukazujú, že je na zem vysielané veľké množstvo vznešených (Kristových?) energií, ktoré umožňujú duchovný vzostup človeka a ochranu našej planéty?

Planina Nazca. Mnohí z nás zrejme poznajú línie a geoglyfy veľkých rozmerov. Sú vyhlbené do suchých plôch planiny Nazca v Peru. V čase od 5. storočia pred Kristom do 5. storočia nášho letopočtu. Zmysel obrazcov zvierat a imaginárnych bytostí – papagáj kolibrik, pavúk, kondor, vytvára dohady o ich význame, ale aj o ich tvorcoch. Americká astronómka P. Pitlugová vyslovila hypotézu, že obrazom pavúka má byť znázornené súhvezdie Orion. Čo keď to je odkaz civilizácie Orion, že už nás navštívil?

Ďalším dôkazom existencie iných civilizácií môže byť tiež skutočnosť, že kmeň Dogonov z afrického Mali, poznal hviezdu Sírirus mnoho storočí predtým, ako ju objavili astronómovia. Ako si to môžeme vysvetliť? Obávam sa, že neexistuje iné vysvetlenie, než že sa už s civilizáciou Orionu stretli pred dvetisíc rokmi.

Pyramídy. Tieto stavby sú také majestátne, že existujú pochybnosti, či ich egyptská civilizácia so svojimi vtedajšími primitívnymi technológiami mohla postaviť sama. Čo keď aj im pomohli vyspelé mimozemské technológie?

Hľadaním mimozemských civilizácií sa intenzívne zaoberá americká NASA, Európska vesmírna agentúra, a prekvapujúco aj Vatikán. Ten má svoj teleskop umiestnený v observatóriu Mt. Graham v Arizone. Vedúcim projektu je dr. Guy Conselmagno, vatikánsky astronóm. Vatikán intenzívne skúma hlavne hviezdu Gliese 581. Jej planéta D (štvrtá od hviezdy), je totiž ideálnym kandidátom pre existenciu života. Je vzdialená od zeme cca 22,3 svetelného roka.

A ešte niekoľko slov na záver. Nazdávam sa, že je „pošetilé“ myslieť si, že sme tak výnimoční, aby sme v našej galaxii (a už vôbec nie v celom vesmíre) medzi miliardami miliárd planét boli sami. Ale budme konkrétnejší. Otázka totiž dnes už nestojí tak, či sme vo vesmíre sami, ale kedy už mocní tohto sveta oznámia existenciu mimozemských civilizácií.

Opäť (podľa mojich znalostí) práve vyššie zmienený Vatikán je najbližšie k oznámeniu ich existencie.

Ivan Beňovič

Chodník v korunách stromov

Iste viacero obyvateľov našej obce zaregistrovalo, že vlni na našom malom, ale peknom Slovensku pribudla ďalšia zaujímavá turistická atrakcia, a to - Chodník v korunách stromov.

Boli sme aj s našimi priateľmi v Tatrách, a tak sme sa rozhodli, že pôjdeme do Pieninského národného parku do Bachledovej doliny, kde sa chodník nachádza. Bolo to už na konci zimy 20. marca. Snehu tam bolo hodne, ale lanovka na kopec nepremávala, lebo práve bola v rekonštrukcii a menili sedačky za kabínky. Nevzdali sme to a povedali si, že to vyšliapeme po svojich. Asi 2,5 km po zjazdovke sme išli skoro 1,5 hodiny. Bolo tam asi tak pol metra snehu, ale zjazdovka bola upravená, aj keď sa nelyžovalo. A neolutovali sme ani jeden krok. Bolo tam neskutočne, až gýčovo krásne. Stromy obalené komplet v snehu akoby boli z cukru, pretože nebolo vidno hádam ani jedno ihličie.

Vyhliadková veža vysoká 32 metrov s nafúkaným a namrznutým snehom na bezpečnostných sieťach okolo chodníka nahor pripomínala veľký včelí plást. Chodník v korunách stromov

dlhý 603 metrov i výstup na vežu v deviatich špirálach o dĺžke 631 metrov je bezbariérový, a teda vhodný aj pre vozičkárov. Celý chodník je vo výške cca 24 metrov a stojí na 120-tich podperách. Sú na ňom 3 edukačné zastávky, ktoré vás oboznámia s miestnou flórou a faunou. Šírka chodníka je 1,8m.

Z veže nadol vedie aj suchý tobogan dlhý 67 metrov, ale cez zimu je odstavený. Na vrchu veže je v strede adrenalínová sieť, po ktorej keď chodíte, tak máte pod sebou 30 metrové prázdno. Jedinou chybičkou krásy bola znížená viditeľnosť, a tak sme si z veže nemohli vychutnať výhľady na štít Belianskych Tatier, unikátnu scenériu Pienin a na Zamagurie.

Sľúbili sme si, že tento nádherný kúsok nášho Slovenska musíme prísť pozrieť ešte aj niekedy v lete. Iste sa nám to oplatí.

Pavol Múdry

Na vlastné oči

Moje pocity zo severného Vietnamu

Sedím na motorke uprostred hôr v severnom Vietname. Ťažko opísať, aký je to pocit. Stará Honda, na nej uviazaný batoh, kde mám všetok svoj svet, spätné zrkadlo, ktoré som rozbila pri páde na rozblatenom kopci. Pred nami nekonečné množstvo stúpaní a klesaní cez tie najnádhernejšie hory, aké si viem predstaviť. Jazdíme po cestách-necestách širokých asi tri metre, z jednej strany skala, z druhej strany strmý zráz. Obchádzame sa s nákladnými autami a motorkami, ktoré tu majú všetci.

Stokrát som si povedala, že krajší výhľad už nemôžeme mať, a prišla ďalšia zákruta a s ňou výhľad ešte lepší. Bodaj by moje oči boli kamera, pretože ten pocit sa nedá zachytiť na žiadny obyčajný fotoaparát. Nemôžem uveriť, kde to som, ešte pred pár dňami som bola v škole a riešila projekty.

Prechádzame cez dedinky a osady, kde ľudia žijú v otvorených chatkách a hroznej špine. Vidíme malé deti, najmenšie majú asi tri roky, ako pracujú na poliach. Vonku je hrozná zima a ony majú iba sandále. Na cestách je kopa stratených vecí, hlavne topánky, ktoré miestni

ľudia potratili z motoriiek. Batohy máme úplne prázdne, pretože sme si všetko oblečenie dali na seba. Dve tielka, tri tričká, mikina, sveter, zimná bunda, troje nohavice, troje ponožky, lyžiarske rukavice, šál, kapucňa, a aj tak na tých motorkách mrzneme. Prespávame v hosteloch, kam by človek u nás na Slovensku asi len tak ľahko nevšiel. Žiadne kúrenie, steny majú asi 10 centimetrov a okná sa nedajú zavrieť. Recepčia je zároveň garáž a obývačka domáceho, ktorý tam kludne spí na gauči, kým ho nezobudíme, že sme sa prišli ubytovať. Všade strašný „bordel“.

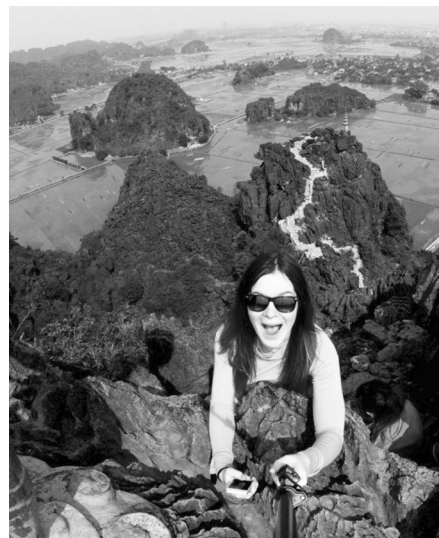
Na potulkách svetom

Na jedlo sa zastavujeme v dedinkách alebo mestečkách, domáci sú z nás vo vytržení. Všade nás usadia na rovnaké malé plastové stoličky, rukami-nohami im vysvetľujeme, čo si chceme objednať. Varia v hrnci vedľa nás na zemi. Vždy dostaneme výborné jedlo a za pár šupiek.

Napriek tomu, v akých podmienkach tu ľudia žijú, všetci sú tu ohromne milí a ochotní, stále majú úsmev na tvári. Ulice lemujú červené vlajky so žltou hviezdou, častokrát nám cestu zahatá stádo kráv alebo sliepky, deti nám mávajú a tešia sa, keď prechádzame okolo.

Rozmýšľam, či môžu byť miestni ľudia so svojím životom naozaj spokojní, a či si stále uvedomujú, na akom krásnom mieste žijú. Či im už zovšednelo? Severný Vietnam je neuveriteľný, je to spojenie neskutočne nádherných hôr a ľudských osád, kde sa zastavil čas. To sa nedá popísať, treba to zažiť...

Kristína Pevná

Lesná železnička

Náše okolie

Okrem prírodných pamiatok sme mali v našom chotári aj technickú pamiatku, a tou bola Lesná železnička, ktorá bola uvedená do prevádzky v roku 1912. Viedla od seleckej horárne Kondrút väčšinou po lúkach a krajom lesa cez náš chotár a potom cez chotáre obcí Trenč. Turná, Mníchova Lehota, Soblahov a okolo Breziny až na pílu do Kubrej. Z tejto železničky v našom chotári existujú už len fragmenty (časti mostných pilierov) niektorých mostov a zvyšky násypov.

Medzi najznámejšie patrili most „Dlháň“, nachádzajúci sa pod Malostankovským pasienkom, a most „Brucháč“, cez ktorý železnička prekonávala Sedličiansky potok. Cieľom KST Trenčín a Združenia obcí mikroregiónu Inovec je obnoviť mosty a vybudovať po trase tejto železničky náučný chodník a cyklotrasu.

Trasa (16 km) začína pri horárni Kondrút nad obcou Selec, tu začína značenie červenými „fáborkami“. K horárni sa dostanete spevnenou cestou z horného konca obce. Po prechode cez jediný dvojoblúkový most lesnej železnice sa trasa stáča doľava a po vrstevnici prechádza ponad obec. Tu sa križuje so zelenou pásovou značkou.

Po asi päť kilometrovej chôdzi prídete k tabuli s označením Lesné hospodárstvo Selec s.r.o., kde sa nachádza depo pre nakladanie dreva a oplozenie. Trasa prechádza cestou cez oplozenú časť. Ďalej popri krmelci pre lesnú zver na lúku, na konci ktorej je chatka. Trasa lesnej železnice pokračovala cez pastviny v oblasti Dráč. Tu sa stáčala o 180 stupňov.

Dnes je v teréne ťažko rozpoznateľná, tak je možné si ju skrátiť odbočením vpravo a cez pastvinu prejsť na rázcetie vedúce k horárni Belice a chate Betlehem. Tu trasa prekonala dva mosty, ktoré sú dnes súčasťou lesnej cesty. Za druhým mostom trasa vchádza vľavo do lesa a priamo s miernym klesaním prichádza k oblúkovému záseku, ktorý sa opäť stáča o 180 stupňov. Po prejdení lúky vchádza do lesa a pokračuje k najvyššiemu mostu na trase nazvanému „Dlháň“. Ďalej cez lúku prichádza k Malostankovskému vresovisku, križuje cestu k Betlehemu a opäť sa o 180 stupňov stáča ponad Sedličiansky potok.

V jeho hornej časti sa nachádzajú piliere mosta, ktorý bol postavený do oblúka. Prejdeme na druhú stranu potoka cez brod pod mostom na lesnú cestu. Trasa pokračuje po ceste až k Pajdušákovej chate. Tu sa nachádzajú dva mosty. Z jedného je len torzo a druhý je funkčný. Ním prejdeme na druhú stranu potoka a cez násyp v Paľovom jarku sa dostaneme na lúky nad Trenč. Turnou. Trasa sa ešte raz stáča a popri jednej rekreačnej chatke cez násyp prichádza na ďalšiu lúku s dvojramenným krížom k bývalému kravínu (na mape je označenie ovčín) na Patlíkovej. Tu naša časť trasy končí. Trasa však pokračuje ďalej smerom na Mníchovu Lehotu, Soblahov a Trenčín.

Štefan Šmatlák

Bežecké preteky

Stalo sa

Ako siedmaka základnej školy ma vybrali učitelia na branné bežecké preteky reprezentovať školu. Keďže som hrával futbal, kondičku som mal. Vyberali aj podľa toho. Z môjho ročníka nás vybrali dvoch.

Preteky boli niekde blízko Soblahova, v horách. Zúčastnili sa všetky školy okresu. Spolužiakov otec bol veľký „fanda“ podobných aktivít, a tak sa zrodil v jeho hlave nápad: „Chalani, pôjdeme si pozrieť trať deň pred pretekmi.“

Tak ma zobrali v jeden jarný deň na miesto preteku. Nepamätám si, kde zohnal mapku terénu, no trať bola vyznačená aj „krepovým“ papierom.

„Chalani, prejdeme si to pekne spolu peši a povieme taktiku...“ hovorí otec môjho spolužiaka. Akosi tam nikoho iného nebolo. Iba ja, spolužiak a on.

„Tuto sa držte v skupine. Tam pôjdete viac vľavo. Tu zvolníte. Pred tým stúpaním ich trhnute. A dýchajte do plných pľúc. Kontrolujte si, čo sa deje za vami...“ Samé slová taktiky. Už sme sa videli na prvých miestach... Teda skôr nás videl on.

Prešli sme všetky stúpania, klesania. Ved' tri kilometre bolo na nás dosť... Keď sme sa blížili k miestu štartu a cieľa, hovorím: „Ujo, pozrite, sú tu už aj ďalší. Prečo nám idú oproti...?“ Odbil ma: „To majú isto zle pozreté, idú opačne!“

V deň preteku sme sa postavili na štart. Čo čert nechcel... Pretek bol presne opačným smerom, ako sme my poznávali trať. Pýtam sa: „Ujo, a čo teraz???“

„...nooo, tak bežte, čo vám sily stačia!“

Aj sme bežali. Skončili sme obaja v poli porazených... Dušan Pevný

Redakcia HLAS

Noviny pripravili: Ing. Martin Jurčo, Gabriel Kadák, Bc. Monika Pevná, Ing. Jozef Kadák, Bc. Radovan Siva, Dušan Pevný, Ing. Štefan Šmatlák, Tomáš Sliva, Slavo Tomík, Ing. Vendelín Sedláček, Dominika Mojžišová, Pavol Múdry, Mgr. Vlasta Pevná - korektúry. Grafická úprava: Jano Kukučka, Tlač: DUO PRINT s.r.o., L. Podjavorinskej 5, Nové Mesto nad Váhom, Prevádzka Trenčín Náklad: 1000 ks. Periodicitá vydania: 6x ročne. Zapísané v Zozname periodickej tlače Ministerstva kultúry SR pod číslom: MK – EV 5100/15. Vydavateľ: Dušan Pevný, Rozvadce 501, 913 11 Trenčianske Stankovce

Texty sú zverejnené v pôvodnej verzii autorov bez úprav.

Podnety občanov možno zasielať na e-mailovú adresu: hlas.stankovce@gmail.com.

